

Te Peretitenira'a *No Porinetia farani*

PIHA PUTURA'A PARAU 'API ***Mahana pae 26 nō Tiunu 2020***

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

Te vairaa 'o te mau tauturu faatupuraa 'ohipa 'a te mau 'oire 'i Matuita mâ

Nâ roto 'i te tupuree te 'Apooraahau 'i Matuita, 'ua hi'opo'a te Faatereraa hau 'i te tapura faufaa tauturu amohia mai 'e te Fenua nō te taamotu 'o Matuita, mai 2014 mai. Mai tei faahitihia 'i Tuhaa pae 'i roto 'i te tere hope'a nei, 'ua pāpū 'ei mau 'āpiti faufaa rahi te mau 'oire 'o Porinetia 'i te pae 'o te faahoturaa 'i te Fenua. Taa'ê atu te purara 'o te mau taamotu rahi roa atu ai tō na faufaaraa. Te 'ohipa 'āmuiraa 'e te mau 'oire 'o te 'auri faahoro paari 'e mauhia 'e te Peretiteni 'e tã na Faatereraa.

Mai 2014 tae mai 'i teie mahana, 'e 800 mirioni toata tã Porinetia 'i tuu nō te mau 'ōpuaraa a te mau 'oire 'o Matuita (353 mirioni nã roto atu 'i te parau faa-au I 'e II Hau nui – Hau Fenua 'ei mau 'ōpuaraa paturaa 'ohipa 'a te mau 'oire) nō te mau 'ōpuaraa faatupuraa 'ohipa tei te tai'o 1,8 miriã toata, 'ua amo mai te Fenua 'e 44%.

270 mirioni faataahia nō te tororaa 'auri pape 'i Hiva 'Oa 'e Tahuata. 219 mirioni nō te 'ohipa pehu 'i Ua Pou 'e Nuku Hiva. 'Ua fatu mai te 'oire 'i te moihaa taa'ê 'e te mau pereoo pehu tai'ohia 101 mirioni tã te fenua 'i tuu atu.

'I roto 'i te rururaa 'a te faatereraa hau 'e tupu 'i reira, 'e fãna'o faahou 'o Nuku Hiva 13 mirioni toata tauturu nō te pa'epa'e 'i tã na 'imiraa faufaa. 'E turu faahiahia teie nō te mai 'oire 'imiraa na'ina'i roa, nō te haamaita'i 'i te oraraa 'o te rã huiraa'ira 'i te pae 'o te pape mâ, te hunaraa 'i te pehu, 'e te pãrururaa 'i te arutaumareva, nã reira nō te haapiiraa tamarii.

3 tauturu moni taa'ê faatupuraa 'ohipa nã Nuku Hiva

'Ua haamana te 'Apooraahau 'e 3 tauturu nō te faatupuraa 'ohipa 'a te mau 'oire nō te tarena 2019. 'E aniraa tuuhia mai 'e te 'oire 'o Nuku Hiva hi'opo'ahia 'e piha 'a te DDC.

'E 'ōpuaraa paturaa 'i te faito moni ra 'e 30,5 mirioni toata 'amo mai te Fenua 13 mirioni. 'E 'ōpuaraa teie nō te pae 'o te pãrururaa êa, 'e te faahoturaa 'i te ora 'o te 'imiraa faufaa 'a te 'oire.

Te hu'ahu'araa 'ohipa :

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

- Te 'ohipa paturaa, te patu pâruru repo, te haapahuraa riu 'ino 'o te fare utuuturaa mâa 'a te fare haapiiraa tama hou, 'e tauturu te fenua 'i te tai'o 3 314 606 toata, titauphia nô teie tapura 'ohipa 11 048 688 toata.
- Te patu faahouraa 'i te fare hauliti huiraatira 'i Taiohae (Kovivi) te tuhaa amohia 'e te Fenua 'e 3 218 963 toata, nô te tapura faufaa faa-auhia 11 048 688 toata.
- Te tâtâ'iraa 'e te faarahiraa 'i te fare 'ohipa 'a te CPS, 'e amo te Fenua 'e 6 543 974 toata, titauphia 13 087 947 toata nô teie 'ôpuaraa.

'E tãmau noa te Fenua 'i tâ na poritita tauturu 'i te 'ôpuaraa 'a te mau 'oire nô te haamaita'i noa 'i te oraraa 'o te huiraatira, 'i roto 'ihoâ râ 'i te mai motu mo'emo'e.

Te vairaa 'o te ave fare rata 'i Matuita mâ

13 aveave 'a te fare rata 'i Matuita, nô te rahiraa 9 300 huiraatira. Te auraa 712 huiraatira 'i te piha 'ohipa hô'ê a te fare rata, 'are'a 'i ni'a 'ia Porinetia tâato'a 'e 3 588 huiraatira nô te hô'ê piha 'ohipa 'a te fare rata. Te hãpa'o ato'a nei te fare rata 'i te 'ohipa fare moni 'e te tâvini nei 'e 5 200 hãni. 'O te fare rata ato'a te haapuroro nei 'i te niuniu parauparau, te 'afata teata, te Itenati, te niuniu afa'ifa'i, fatuhia 'e te taiete SAS ONATI.

Nô teie nau pu 13 'a te fare rata 'aita 'o ia 'e hoona nei, te 'ãpoo nei râ 'e 200 mirioni toata 'i te matahiti. Tei ni'a mata'i nei te rahiraa 'o te mau piha 'ohipa, 'e nã na 'e 'oroï nei 'i te mau 'ãpoo faatupuhia nei. 'I Matuita, hô'ê noa fare moni 'e vai nei, te SOCREDO 'e toru pu.

'Ua faaoti na te SAS fare rata 'e faati'a 'i tâ na pu 'i te mau tuhaa mai te « metepara » nô te 'apee 'i te huiraatira hepohepo, mâ te faito 'i te poritita tarifa raro mai 'i te faa'ohipahia nei 'e te mau fare moni. Nô teie 'ôpuaraa te turu nei te Fenua 'i te faito 'e 700 mirioni toata 'i 2019 'e 105 mirioni nô Matuita noa.

Te tâvini nei te SAS fare rata 'i te mau titauphia 'a te huiraatira mâ te auraro 'i te tere au maite 'o te mau tauraa tau. Te topa nei ho'i te 'imira faufaa 'a te fare rata nã roto 'i te mau rave'a 'ãpî 'e ô mai nei. E'ita te hãponoraa tauihã 'e rava'i faahou nô te amo 'i tauã toparaa nei 'i te tau faa'ohiparaa 'u'ana 'o te rorouira.

Te vaira 'o te ave niuniu parauparau 'i Matuita

'Ua pû'oihia 'o Matuita 'i ni'a 'i te fenu tere vitiviti 'i te 18 'o titema 2018, nã roto 'i te fenu raro moana Natitua, mai 'ia Hiva Oa 'e Nuku Hiva, 'e 'o Atuona 'e Taiohae, nã roto 'i te fenu roto (FTTH), nã reira te ave niuniu 'afa'ifa'i 4G mai te 'omuaraa matahiti 2020.

Te fana'o ato'a nei 'o Ua Pou, Ua Huka, Tahuata 'e Fatu Hiva 'i te fenu Natitua nã ni'a 'i te haapuroro nã te aore mai te 'ãfaraa 'o 2019. Te tahi atu mau mataeinaa 'e mea nã roto ihoa ia 'i te niuniu vea, 'ei rave'a 'ãpî râ piihia VDSL 'e ADSL tere vitiviti. Te vai nei te tahi rii mau tuhaa te fana'o nei nã ni'a mai 'i te pee'utari.

'E piti 'ôpuaraa faufaa 'o te faatupuhia 'i 2021 nô te haamaita'i atu-ã 'i te niuniu parauparau 'e te niuniu 'afa'ifa'i.

- Te tauraa 'i te mau pou haapuroraraa 'i roto 'i te mau mataeinaa 'e te mau kaavai 'o te mau motu.

- Te faananearaa 'i te niuniu 'i roto 'i te mau kaavai nâ roto 'i te mau niuniu veo 'e te 'ihiano'haa 'âpî VDSL, nâ reira te faaaveaveraa 'i te 4G.'E tarena 'ihiano'haa faataahia nô te mau kaavai (2021-2023 'ia fâna'o ato'a te huiraatira mo'emo'e 'i te niuniu 'afa'ifa'i 4G mai te tahi atu mau tuhaa 'oire.

Te faito moni faataahia nô teie tapura 'ohipa 'e 580 mirioni toata.

Topa faahou te mau tarifa môrî 'i te 1 'o tiurai

Nô pâture 'i te 'imira' faufaa 'e te pa'epa'raa 'i te mau 'utuâfare maohi, 'ua faaoti te 'Apooraahau 'e faatopa faahou te mau tarifa môrî 'i ta faito 'e 9 toata 'i te ritera môrî tapau 'ore 'e te mahu hinu 'a te huiraatira.

Mai te 1 atu 'â tiurai 2020, 'ô teie te mau tarifa 'âpî 'i te ritera môrî tapau 'ore mai te 130 toata 'e topa mai 'i te 121 toata, nô te mâhu hinu (gazole) mai te 132 topa mai 'i te 123 toata.

'Ei mau toparaa teie 'ei faaotiraa taa'ê nâ te Hau fenua i roto noa 'i te tarena faaora 'i te 'imira' faufaa, 'o te neheneheraa 'e faatopa ato'a mai 'i te tarifa uira 'a te mau 'utuâfare 'o te fenua nei, 'e mâ te haapau 'oi'oi 'i te haaputuraa môrî 'e toe rahi nei ia-au 'i te mouraa 'ohipa nô te Covid-19.

Faa'âpîraa 'i te Ture 'o te mau tute 'i te 1 'ô mê 2020

'Ua vauvau te Mono Peretiteni, faaterehau 'o te tereraa faufaa 'i mua 'i te 'Apooraahau 'i te faa'âpîraa ture 'o te mau tute, faa'âpîraa 'e tupu 'i te 1 'o mê 2020.

'Ia faa-auhia 'e te ture tahito, 'e ô mai 'e 20 arata'iraa ture 'âpî, nâ reira te tahi rii mau tauiraa nô te faa'ohie 'i te mau tai'oraa.

'Ia haamana mai te 'Apooraahau, 'e piâhia ia 'i roto 'i te ve'a 'a te Hau Porinetia. Nene'ihia atu ai 'e te fare nene'iraa parau 'a te Hau. 'O te reira noa te arat'i 'i te mau faatuteraa 'a te Hau.

Faanuuhia 'i titema te mâ'itiraa 'i te mau haavâ nô te tiripuna 'o te tapihooraa

'Ua fârii te 'Apooraahau 'i te 'ôpuaraa faaueraa mana 'e tau'i ra 'i te ture 'ô te tapihooraa 'i farani nô te mâ'itiraa 'i te mau haavâ 'o te tiripuna tapihooraa mâ te tau'i nâmu'ua roa 'i te mau 'irava 'e tu'ati atu ra 'i ni'a 'i te mau faaueraa 'e 'ore 'e nehenehe 'e faa'ohipahia 'i Porinetia farani.

'E 'ôpuaraa faaueraa mana 'e tura'i nei 'i te tai'o mahana nô te mâ'itiraa nô 2020, 'e tupu atu râ 'i te 'ômuaraa 'o titema 'eiaha râ 'i atopa 2020 nâ reira te tai'o mahana 'opaniraa 'i te mau tâpa'opa'oraa tapura mâ'itiraa 'i te 15 'o tetepa 'eiaha râ 'i te 15 'o tiurai 2020.

Haamauraa 'i te hô'ê tuhaa tai'araa faaturehia 'i Anaa

'Ua haamana te 'Apooraahau 'i te 'ôpuaraa 'e haamau 'i te tuhaa tautai faaturehia (ZPR), 'i te tairoto 'o Anaa, 'o tei piihia « GÂNAA TÂKU-TUA GÂNA TÂKU-ARO ».

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

Tei te 'āanoraa 13 860 tâ 'o te 'āanoraa ihoa ia 'o te tairoto 'o Anaa, te tâato'araa 'o te mau hōa, te āau. Haamau ato'ahia mai te hō'ê tomite tī'auu 'i teie tuhaa tairoto faaturehia, nā na ato'a 'e hōro'a 'i te mau faaotiraa 'i ni'a 'i te mau vāhi 'e nehenehe 'e tautai 'e te faaāra ao'araa mai 'i te piha 'ohipa 'a te Hau 'ia tupu noa atu te tahi mau arata'iraa hape.

Faa'orehia te 'aufauraa târahu tairoto 'a te mau fatu faa'apu poe nō 2020

'Ua vauvau te Mono Peretiteni, faaterehau nō te hotu moana, 'i mua 'i te 'Apooraahau 'i te hō'ê faaueraa mana 'e faa'ore râ, nō 2020, 'i te tâato'araa 'o te mau târahu tairoto, nō 2020.

'Inaha ho'i, nā roto 'i te fifi 'i iri atu na 'i ni'a 'ia râtou 'i roto 'i te pu'etau 'ōpanipaniraa, faatupuhia 'e te Covid-19, 'e te 'ereraa ho'i te tere manureva nā te ara 'ua mou roa tâ râtou 'imiraa aufaa, nā reira te mouraa atu te feiâ pâtia poe 'i râpae ' aore-â 'i pâpû afea 'e ho'i mai ai. E faaotiraa teie nō te pa'epa'e 'i te tâato'araa 'o te mau fatu faaapu poe 'o te fenua nei 'o tei topa 'i roto 'i te fifi faito 'ore.

Nō râtou 'o tei 'aufau 'ēna 'i tâ râtou târahu tairoto 'a haere 'i te faatereraa 'o te mau 'ohipa fenua nō te tâtâ'i 'i tô râtou parau.

Te faito 'o te hoo : 0,5% te toparaa

'I mê 2020, 'ua topa te faito 'o te hoo 0,5% 'e 'ua vai 'i te tai'o 99,36, teie toparaa tei te pae noa 'o te mâa 'e te inu 'ava 'ore 1,1%, 1,6% 'i te pae 'o te faa'ohiparaa faura'o.

'I ni'a 'i te 12 'ava'e, 0,1% te maraaraa, 'i te pae 'o te rima 'ohipa 'ua topa mai 'i te faito 0,5% 'i mê nei. 0,8% tō na nuuraa 'i te roaraa 12 'ava'e. te faito hoo nō te tere manureva 'i te ara 0,5% te toparaa 'i mê nei. 'Ua maraa râ 0,1% 'i te roaraa 12 'ava'e.

'I mê 2020, 'ua iti mai 0,3% 'i te pae 'o paturaa fare 'e te mau paturaa rarahi 'ua vai noa 'i te tai'o 109,37. Te tumu nō teie tai'o 'o te toparaa ia te mau tarifa mōrî 2,3% 'e 1,2% te mau tarifa tauihaa râau. 'I ni'a 'i te 12 'ava'e 'ua maraa 0,8% 'i te pae 'o te mau paturaa fare 'e te mau patura rarahi.

'I roto 'i te mau paturaa fare, 0,1% te tai'o nō te mau haamataraa 'ohipa 'e te îti 'o te tuhaa 'ua vaivai rii noa. 'I ni'a 'i te 12 'ava'e, 'ua maraa te tai'o 1,5%, te tai'o 'i te pae 'o te mau 'ohipa rarahi 'e 0,6%. 'i te roaraa 12 'ua vaivai noa te faito 'i te pae 'o te mau paturaa rarahi 'a te Hau.

Tauturu moni nā te OPH nō te mau nohoraa totiare « Amoe 1 ».

Nā ni'a 'i te aniraa 'a te faaterehau nō te mau nohoraa, 'ua fârii te 'Apooraahau 'e faataa 'i te hō'ê tauturu moni nā te OPH nō te amo 'o ia 'i te patu 'i te mau nohoraa totiare « Amoe1 ».

Te 'opuaraa, 'e 46 nohoraa, 1 tuhaa fare taatiraa, 1 mahora ha'utiraa 'e 74 vairaa pereoo uira 'i ni'a 'i te 'aanoraa fenua 12,434 m², 'opuaraa 'e vai 'i Mahina, 'i te faa ra Amoe. 'E tarena teie faataahia nō te horo'a târahu nā te mau 'utua fare 'aita 'e hau atu 'i te 2 smig 'i te 'ava'e.

Pu'oihia tei mau nohoraa 'i te pape mâ, te pape ua, OPT 'e EDT. Pu'oi ato'ahia 'i te haapahuraa riu 'ino 'i Amoe 'o te tâtâ'ihia 'i teie ihoa matahiti. 'E haapahuraa riu 'ino horo'a tâ moni 'orehia mai 'e te SAGEP nâ te OPH 'i mâti nei.

Te moni mana'ohia nô teie 'ôpuaraa tei faito ato'a ia 'o te tauturu 'a te Fenua, 'e 613 442 000 toata. 'E amohia teie paturaa na roto 'i te parau faa-au 2015-2020 (CDP 2) te tuhaa 'a farani 'e 724 421 000 toata 'e 50%.

Te tuha amohia 'e te Fenua nâ roto 'i te tauturu 'e 724 379 000 toata nâ roto atu 'i te OPH. Titauhia 'e 24 'ava'e nô te paturaa 'ua roa'a mai te parau faati'a nô te paturaa 'i te 18 'o tetepa 2019.

Haamata faahouraa te 'ohipa fârii râtere 'i Matuïta mâ

'Ua taupûpû roa te fâriiraa râtere 'i Porinetia nei, faatupuhia 'e te Covid-19. 'i muri a'e 'e 4 'ava'e, 'ua nehenehe 'ia Porinetia 'e haamata riirii noa 'i te faaho'i mai 'i te râtere, 'i Matuïta nei ihoâ râ.

Hou te haamataraa 'ohipa râtere 'e tupu i te 15 'o tiurai, 'ua reva te mau tihaniraa parau haamauhia 'e Air Tahiti, nô te fârii 'i te râtere nô te fenua noa nei.

'E tupu te hô'ê rururaa 'ohipa 'i te 8 'e te 9 'o tetepa. Nâ te tomite râtere 'i Nuku Hiva, 'i Taiohae. 'i 2020, 'ua tauturuhia teie tomite 'i te faito moni 'e 500 000 toata, nô te mau fâriiraa pahî râtere, mai ia Aranui. Te vai ato'a nei teie mau tomite fârii râtere 'i Hiva Oa, Fatu Hiva Tahuata, Ua Huka 'e Ua Pou.

'Ua haamata mai na te utaraa râtere 'i te 22 'o mê nei 'e 72% te 'i 'o te manurave. Te mana'ohia nei 'e maraa 'i te faito 80% 'i teie nau hepetoma 'i muri nei, nô te taua faaearea haapiiraa. 'Ua tarena 'o Aira Tahiti 'e 3 tere hepetoma 'i Hiva'Oa 'e Nuku Hiva, 'i te 22 'o mâ tae atu 'i te 28 'o tiunu, 'e 2 tere hau 'i te mahana mâa 'e te tapati. 'Ia maraa te tere 'e maraa ato'a ia te râtere 'e tere mai 'ua haamata te mau hooraa pû'ohu nô Hiva Oa.

'Ohipa fâriiraa râtere 'i Matuïta mâ

'ua vauvau te faaterehau 'o te fâriiraa râtere 'i mua 'i te 'Apooraahau te 'ohiparaa 'e te faanahoraa nô te mau râtere 'i Matuïta mâ.

Te mau nohoraa 'e faaanaanataeraa râtere

'I Matuïta 'e 48 fare fârii râtere, 'o te nehenehe 'e fârii 'e 575 taata. 'i Nuku Hiv anoa 'e 69% tâ na 'e fârii, 'i Fatu Hiva, Tahuata, Ua Huka 'e Ua Pou 'e mau faito hotera 'utuâfare. 10 hotera 'utuâfare tei 'ite-auhia, 1 tei faatae 'i te aniraa faa'âpî 'e 'e piti ti roto 'i te hi'opo'araa.

Nô te mau tauturu 'i te mau hotera 'utuâfare, 'e 3 te fâna'o 'i te tauturu 'i 2011 'e 14 tei raro a'e 'i te faa-auraa tauturu 1996, nô te hô'ê faito moni ra 'e 44 215 992 toata.

Tai'ohia 'e 42 taiete faaanaataeraa rau 'i te râtere 'i ni'a 'i nau motu 'e 6, 'i rahi mai te huru faaanaataeraa nô hâmaniraa fenua ia 'e te mo'emo'e 'o te mau kaavai, titauhia 'ei faura'o taa'ê, 'o te feiâ fenua iho te fâna'o nei 'i teie 'imiraa nô te uta 'i te huiraatira, te mau piahi, te feiâ ma'i, 'e te râtere ato'a 'e utahia atu nei 'e Aranui.

'E 'ohipa pâpû teie 'e hâpa'ohia nei 'e te tomite fârii râtere nô te faahotu 'i teie taamotu, nâ na 'e faanaho nei 'i te tere-au-maite 'o te fâriiraa râtere 'ia tâpae mai te mau pahî râtere.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

Faatupuraa hotera 'utuâfare : fare ta'oto oti noa « Marquises »

Nô te faarahi atu-â 'i te huru fâriiraa taata, 'ua faatata'u mai na te faatereraahau 'o te fâriiraa râtere 'i te hoho'a fare 'e tano nô te râ 'e te râ taamotu, nô te feiâ 'e anaanatae 'i teie 'imiraa.

Nâ roto 'i tauâ rave'a nei 'e maiha mai ai te hoho'a fare 'e tano nô te haafaufaa 'i te hotera 'utuâfare 'i Porinetia nei, haafaufaa 'i te huru mau 'o te râ 'e te râ taamotu mâ te faa'ohipa 'i te tauihaa tumu 'o te taamotu. 'I tiurai nei 'e mâtutu ai te hô'ê tomite 'i ni'a 'i te mau 'ôpuaraa 'e ho'i mai roto mai 'i te mau taiete pâpa'i hoho'a. 'E haamata te faati'araa 'o teie mau fare 'i te 'omuaraa 'o 2021.

Te mau 'ê'a hahaereraa 'i Nuku Hiva

Nâ roto atu 'i te Parau Faa-au Hau nui-Hau fenua 'ua faa-auhia mai na te tarena faaineineraa 'i te mau 'ê'a hahaereraa 'i Nuku Hiva, tai'ohia 'e 27,3 mirioni nô te reira 'opuaraa. 'E amo te Fenua te 'âfaraa 'e te Hau nui te tahi 'âfaraa.

'U faanahohia mai na te 'ê'a 'i Tehaatiki 'i 2018 ra 'e 5,2 mirioni tei tuuhia 'i reira. Torohia te 'ê'a hâmanihia te mau 'ê'aturu, hô'ê fare potee te mau parahiraa, 'e te mau papa'i arata'i.

Te 'ê'a 'i Toovi, tei ni'a noa 'i te hâmaniraa. Faataahia râ 10,7 mirioni, 'ua haamata mai te 'ohipa 'i atopa nei.

Te 'ê'a 'i Teivipakeka, 'ua oti mai 'i mâti nei. 'E 9 mirioni tei tuuhia 'i reira, te 'ohipa rahi 'i reira 'o te vaereraa ia, te faati'araa 'i te fare potee 'e te haamau haereraa 'i te mau papa'i arata'i.

Nô te vâhi mata'ita'iraa 'i Tekeika, 'ua haamatahia te 'ohipa 'i 2019 nô te haamaita'i 'i teie vâhi, 'ua tuuhia 'i reira 'e 4,1mirioni toata. Amohia te taato'araa 'e te Fenua.

Nô te mau papa'i arata'i 'opuahia mai 'e te piha fârii râtere 'e mou te reira 'i te ohpe'a matahiti nei, haamauhia 'i ni'a 'e 4 vâhi, 'e mau 'iê ura 'e 'itehia mai te atea. 'E 'itehia teie mau 'iê 'i Tahiti, Moorea 'e Raiatea, 1,5 mirioni toata tei faa'ohipahia.

Tereraa 'ohipa, SEFI 'e te CFPA 'i Matuaita

'E rave rau tauturu tâ te fenua 'i haamau nô te taamotu Matuaita, nô te haapiipiiraa 'ia fatu ta mau piahi 'i te 'ite toro'a (CAE, CAE Pro, SITH, CVD) nô reira te mau tihepuraa tauturu, te fâ 'o te faaitoitorea 'ia tupu te mau tihepuraa taraire, 'E tuhaa moni tei tuuhia nô tei pu'etau faaotihia 'amuihia 'e te mau fatu 'ohipa (ACT, ACT PRIM, ACT PRO, CTH).

'I muri 'i teie tauturu, te vai ato'a nei te tauturu faaôraa nô roto 'i te Faatupuraa taiete (ICRA).

Te tahi atu rave'a « haapiipiiraa », 'i te pae 'ê atu 'i te tapihooraa, 'e rave rahi tei tu'ati 'i ni'a 'i te mau rave'a tano noa 'e te fenua tumu. 'I 2019, 'e 216 taata tei fâna'o 'i te CAE 'e 48 tei ô 'âpî mai 'i te 'omuaraa 'o 2020. 'Ua fâna'o 15 râtou 'i te SITH 'a te mau huma 'i 2019, 'e 5 mai te 'omuaraa 'o 2020/ 'e 6 CVD te hôro'ahia 'i 2019 'e 4 'i 2020.

'I roto 'i te mau motu, te 'ohipa nnei te taata nô râtou iho, nô roto 'i te ICRA, 'e 21 tauturu i 2019, 'e 6 'i 2020. Te tahi, 'ua fâna'o mai 'o Matuaita 'i te mau tauturu rû haamauhia 'i te tau 'ôpanipaniraa.

- 15,950 mirioni toata nô te IS, 183 taata ;

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf - 40 47 20 00

- 12,15 mirioni nô te 2 'o te pu'etau IS, 136 tei fâna'o ;
- 5,649 mirioni pu'etau 1 'a te RES, 110 tei fâna'o ;
- 5,983 mirioni pu'etau 2 'a te RES, 71 tei fâna'o ;
- 600 000 toata nô te IEn 'e 6 taata.

Te auraa ra 'e 506 tauturu tei tuuhia ma 'e tei te faito moni ra 'e 40 332 000 toata nô nau tuhaa tau 'e piti.

'opuaraa fare haaputuraa 'e fare taviriraa mâa hotu 'i Matuita mâ

Nô te haafaufaa 'i te mâa hotu 'o te mau motu 'e te tapihoora 'i tauâ hotu ei titauhia te hô'ê fare taviriraa/tâpunuraa/haaputuraa anei 'i tauâ mâa hotu ra 'ei tauturu ato'a ihoâ ia nâ teie mau taiete taviri mâa hotu nâ roto anei 'i te haamauraa 'i te faura'o tien â roto 'i te mau motu, tere roa mai anei 'i Tahiti, 'ei fare maehaa ato'a ia.

'I Matuita, 'e toru fare 'e haafaufaa nei 'i te mâa faaapu :

- 'I Nuku Hiva, te taiete *fruit marquisienne* 'e haafaufaa nei 'i te tereve mâa hotu, te hinu haari 'e te hinu 'ôpaa 'e te 'opua nei 'e haafaufaa 'i te tahi atu huru mâa hotu. 'Ua tauturuhia na 'i te faito 1,5 mirioni toata 'i te hope'a 2019 nô te fare 'ohipa 'e vai 'i Tapivai.
- 'I Hiva Oa, te tâmohinaraa meri nâ te huiraatira titauhia râ te tahi mau haamaita'iraa, tei roto 'i te 'i te matuturaa 'e tuuhia atu 'i roto 'i piiraa tata'u 'i mê nei ihoâ, tei te faito moni ra 12 mirioni toata.
- 'I Hiva Oa, hô'ê taiete tei 'ôpani na. Tâ na 'ohipa 'o te hâmaniraa i te piere te hinu 'opaa. Te feruri nei te Fenua 'e hoo mai anei 'i teie fare tapihaa nô te haafaufaa 'i te hotu faaapu 'o te taamotu.

Nô te 'âpee 'i te faahoturaa faaapu 'i Matuita, 'e maha vauvau tei 'iteahia mai nô te faati'a 'i te fare maehaa 'i ni'a 'i te uâhu 'o Nuku Hiva, Hiva Oa, Ua Pou 'e Ua Huka. Tei nô te pâhono'oi'oi noa 'i te mau hinaaro, 'e nâ mua roa te Faatereraa 'o te 'ohipa faaapu 'i te faati'a 'i te pu faato'eto'e. faaravaihia mai 'e te fare maehaa 'i Tahiti, te vauvau fenua 'e vai 'i te uâhu 'i Motu Uta, 'i reira te tâato'araa 'o te hotu nô Matuita atu 'e haaputuhia atu ai.

Haapaariraa 'i te 'ohipa 'a te faatereraa o te natura ora 'i Matuita mâ

Mana'ona'o rahi tô te Fenua 'i mua 'i te pârururaa 'i te natura ora 'o te mau taamotu mai ia Matuita mâ, 'e te 'ôpua nei 'e haapûai atu-â 'i te 'ohipa 'amuiraa 'i rotopû 'i te faatereraa 'o te natura ora 'e te tahi atu mau pu a te hau 'e vai nei 'i Matuita, nâ mua roa te mau 'oire aore râ te faatereraa 'o te 'ohipa faaapu.

Te mau fâ, 'o te pâhoniraa ia 'i te mau tonoraa tomite tere, mai teie :

- Te faufaa rahi 'ia hi'opo'ahia te mau pahi râtere
- Te hi'opo'araa 'i te mau tupa'iraa animara 'ôviri tei te-au 'i te 'iritiraa 'i te hô'ê fare tupa'iraa animara 'i Nuku Hiva e 'e piti pû raveraveraa 1 'i Ua Huka 1 'i Ua Pou.
- Te aupururaa 'i te aere manu meri 'i Hiva Oa 'e te hâponoraa meri 'i Eropa mâ.

Nô te pa'epa'e 'i te târeni 'a te Faatereraa 'o te natura ora 'i Matuita, te faaineine nei te faatereraahau 'o te 'ohipa faaapu 'i te hô'ê 'opuaraa ture Fenua 'e horo'a ra 'i te parau hômana 'i roto 'i te mau'oire nô te faa'ohipa ato'a mai 'o ia 'i te faatureraa 'i te pae 'o te faaapu 'e te pâurururaa 'i te natura ora.

Faati'araa 'i te mau fare tupa'iraa animara nâ Matuita mâ

Nô te tapihoo 'e nô te faa 'aere 'i teie 'imiraa, 'ia fâriihia ia te mau fatu animara 'ia tapihoo 'i tâ râtou animara tupa'i, faahepohia râ 'ei 'ohipa mâ 'e ti'a ai, 'e ia -au 'i te mau faatureraa 'a te pu 'o te aupuruaea 'a Porinetia.. nô teie taime, 'i roto 'i te mau motu taa'ê atu 'ia Tahiti, te 'ere nei râtou 'i te fare tupa'iraa animara 'e te mau hi'opo'araa 'a te pu 'o te aupuruaea, te tupa'i noahia nei te animara e'ita râ ho'i 'e nehenehe 'e tuu 'i ni'a 'i te mâtete.

Te vai nei râ ho'i te mâtete i te fenua nei ; faretoa, fare tâmaaraa etv... nâ reira te mau fare tâmaaraa haapiiraa.

Te 'opua nei te Fenua 'e patu 'i te mau fare tupa'iraa animara te tâpûpûraa 'i te mau hotu 'e nehenehe ai 'e ti'aturi 'e mâa mâ te tuuhia 'i ni'a 'i te mâtete. 'E turu'i teie 'opuaraa 'i ni'a 'i te mau faaueraa mana 'e vai nei nô te faa'ohie 'i teie 'i te tereraa 'ohipa ate piha 'ohipa 'a te Hau 'e te mau faanahoraa ti'a nô te huru animara.

'I Nuku Hiva, te piti 'o te oire faapu rahi nei 'i te puaatoro 'i muri noa mai 'ia Tahiti 'i 2019 ra, hô'ê fare tupa'iraa puaatoro 'e te puua tei roto 'i te faaineineraa. 'E fare 'e tâpae 'i ni'a 'i te faito mâ faahepohia mai nei.

'E piti 'opuaraa fare faaineineraa 'i'o animara 'i Ua Huka 'e Ua Pou bô te faahotu 'i te 'âmaa 'imiraa 'i te pae 'o te 'i'o puaaniho 'o Matuita mâ, 'i'o au rahihia 'i Porinetia tâato'a nei. Faanahoraa mahora tupa'iraa 'o te nehenehe 'e faataahia tei te au 'o te hinaaro 'o te mataeinaa.

210 mirioni tauturu moni nô te 'ohipa faaapu nô Matuita mâ

'Ua tai'o mai te faatereraa 'i tâ na turu 'i te pae 'o te 'ohipa faaapu 'e te faaamu animara, nô nau matahiti 'e 3 'i Matuita mâ nâ roto 'i te tauturu 'âfaro noa 'i te feiâ toro'a 'e te feiâ 'afa'i 'opuaraa nô te faahotu 'i te 'imiraa tumu 'o te fenua.

Nô Matuita :

- 'E 230 tauturu tei faataehia mai 2017 'e 2019 nô te 'ohipa faaapu, tai'ohia 'e 210 mirioni. 107 mirioni toata tei tapae 'i roto 'i te 'imiraa faufaa 'a te taamotu 'e te mau taiete fenua ;
- 71% 'o teie mau tauru nô te faatupuraa 'ohipa 'e te faturaa mai 'i te moihaa 'e te mau mâtini faaapu, 'e 8 ato'a tamaru faaapu vanira 'e 20% nô te faaamuraa puaatoro.

'opuaraa faahotu 'i te 'âmaa aru/râau tanu 'i Matuita

Mai 2016, 'ua 'ohipa tamau mai te Faatereraa 'o te 'Ohipa Faaapu 'i ni'a 'i te faahoturaa 'i te 'âmaa 'imiraa 'i te pae 'o te aru/râau 'o te fenua nei iho.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

Tei roto ato'a 'o Matuita 'i teie 'opuaraa tarenahia hô'ê mâtini pihara râau nô Hiva Oa 'ua matara te tauturu 'i ni'a 'i te faito 'e 22 mirioni toata nâ rotohia mai 'i te SOFIDEP. 'Ua haamata te taiete (SEBM) 'e 'ua tihepu 12 taata rave 'ohipa tamau 'e 1 CAE. Te faaineine nei teie taiete 'e faarahi 'i tâ na 'ohipa ' te fenua ra l'Herbier 'e tae atu 'i 2023.

Tei Matuita te hô'ê fenua rahi a te Hau 'i Nuku Hiva : 'o Toovii 'e 770 tâ 'e 62% tei tanuhia 'i te 'aito papaa. 'Ia 'ootihia teie mau râau fare 'e 25% ia te faito hinaaro 'o Porinetia 'i te pae 'o te râau hâmani fare.

'E tuuhia teie 'opuaraa, nô Toovii, 'i roto 'i te piiraa tata'u nâmua râ te 'Apooraahau 'i te ara 'i te area tiurai faataa 'e rave rau tauturu nô te haamhuta 'i teie 'opuaraa.

Taa'ê atu i te reira, te ferurihia nei nâhea 'i te haafaufaa 'i te toe'a râau tâpûpû. 'I Nuku Hiva, 'ua faaotihia 'e faa'ohipa 'i te hu'ahu'a râau nô te hâmani 'i te uira nô te faatere ihoâ 'i te fare pîhararaa râau. 'E ô teie 'opuaraa 'i roto 'i te puta tereraa faufaa nô te uira 'o te faa'âpîhia 'i 2021. Te tâato'araa 'o te râau to'e nô Toovii 'ua rava'i nô hôro'a 'i te 'uira nâ te tâato'araa 'o te Nuku Hiva.

4 'opuaraa faanahoraa fenua faaapu amohia 'e te Faatereraa 'o te 'ohipa faaapu nô Matuita

Nô te taupupu 'ia tae 'i ni'a 'i te mau fenua faaapu 'e te tahi ho'i pâti'a 'o te faaapiraa 'i te mau fenua faaapu 'e te faaanaanataeraa 'i te 'uî 'âpî 'i te teie toro'a. nô te faa'ohie 'i te faaanoraaa fenua faaapu 'e nô te pâhororaa 'i te aniraa rahi mai roto mai 'i te feiâ faaapu, 'e rave rahi 'opuaraa te faatupuhia 'aore râ te faaanohia 'ei fenua tâpûpû nô te faaau 'ua haamatahia te reira nô Matuita 'inahe te vair ahi nei te fenua vata a te Ha.

'I Hiva Oa, te fenua l'Herbier, te tuhaa haerehia tei roto 'i te ineineraa mai. Te fâ 'o te faahoturaa 'i te faaapu mâa tupu 'ia fâna'o te hiraatiraa iho nâ reira te mau fare tâmaaraa tamarii haapii. 'E ravehia te faaneheneheraa fenua 'i teie raa ra matahiti 2020. Faati'a 'i te mau fare haafaufaaraa hotu faa'ohipahia mai 'e te feiâ toro'a iho.

'I Nuku Hiva, 'e 2 'opuaraa i Taipivai. 'A tahi te tâpûpûraa 'i te mau fenua faaapu 'e 500 tâ 'i te fenua ra Vaihi 'e te 2 te aanoraa 21 tâ i te vâhi faaapuhia nei iho 'i Taipivai. 'I Nuku Hiv anoa, 'ua faatere mai te Faatereraa 'o te faapu 'i te 'opuaraa nô te faaâpi 'i te 'opereraa pape 'e vai 'i Nuku Ataha 'ei pâhonoraa ihoâ 'i te aniraa 'a teie feiâ 'e faaapu nei 'i reira 'e te 'aperaa ato'a ho'i 'i te mau pû'oiraa 'oviri 'e faatupu nei 'i te fifi 'i rotopû 'i te feiâ faaapu.

Tauturu moni nâ te CED St Joseph 'i Taiohae

'E aniraa nâ te faaterehau 'ô te Faaapu 'e te 'ohipa fenua, 'ua hôro'a te 'Apooraahau 'e 2 346 173 mirioni nô te haapiiraa CED St Joseph nô Taiohae nô te amo 'i te tere 'o te mau piahi 'i Raromatai, nô te pu'etau haapaariraa toro'a.

'E fare haapiiraa tivira te CED St Joseph 'e vai 'i Taiohae Nuku Hiva, 'avarihia 'i 1998, 'e haapiiraa toro'a faaapu, tano ihoâ nô râtou. 'E tonohia nei ratou 'i roto 'i te mau taiete faaapu 'i Tahiti 'e Moorea, nô te faananea 'i tô râtou 'ite, 'i te roaraa 'e 5 tae atu 'e 8 hepetoma, 'e fatu mai râtou 'i te parau tû'ite bac pro faito IV.

Nô te faufaa rahi 'o teie 'opuaraa, te faaitoito nei te faatereraahau 'o te 'ohipa faaapu 'e te turu nei nâ roto 'i te faataaraa 'i te tauturu moni nô te amo 'i tô râ mau tere haapaariraa.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

Tauturu moni nâ te haapiiraa toro'a faaapu (EPEFPA)

'E aniraa nâ te faaterehau 'o te Faaapu 'e te 'ohipa fenua, 'ua fârii te 'Apooraahau 'e faataa 'e 9 000 000 toata 'e 'e 3 500 000 toata nâ te haapiiraa a te hau nô te 'ohipa faaapu 'e vai 'i 'Opûnohu.

Te 9 mirioni nô te hoo mai 'e piti pereoo, nô te tauraa ia 'i te mau pereoo 'o tei tahito roa, 'e hoo mai 'o ia hô'ê pereoo 9 pârahiraa 'e hô'ê pereoo 4x4. 'E mau pereoo faufaa rahi nô te uta 'i te mau piahi 'i ni'a 'i te mau fenua faaapu.

Te piti 'e 3,5 mirioni toata nô te hoo mai 'i te mau tauihaa piha 'ohipa 'o tei tahito roa ato'a 'e te hô'ê mâtéria faaâraraa 'e tia'iraa nô tefare haapiiraa. Te fârii nei teie fare haapiiraa 100 tae atu 130 piahi 'e 'o te ta'oto roa nei i reira, te 'ôpua ato'a nei ia 'e hoo mai 'i te mata uira tia'i tamarii nô te vâhi ta'otoraa.

'Iritiraa 'i te haapiiraa Marquises Code Camp 2020

'Ua faâra te faaterehau vahine hâpa'o 'i te faaâpîraa 'i te tereraa 'ohipa 'a te Hau hâpa'o 'i te 'ihianohaa 'e te uira, 'i tô te 'Apooraahau, 'i te 'avariraa 'i te haapiiraa « Marquises Code Camp 2020 » 'i Nuku Hiva 'i tetepa nei.

Amo 'âpitihi teie 'ôpuaraa 'ê te faatereraahau 'o te autahi, nô te haamau 'i te haaputuraa 'ite 'i roto 'i te mau tôro'a 'o te uira numera, 'i te pae 'ihoa râ 'o te 'ihi rorouira, 'e te horo'araa 'i te haapiiraa tano, 'âpî 'e te 'ihi teitei 'i te pae 'o te tarenaraa rorouira 'e tuâti 'e te teitei 'o te tahua nâ te ara.

Nâ roto 'i teie parau faa-au matahiti 2019-2021 tuurimahia 'i te 5 'o novema 2018 ra, 'i faaoti ai te haapiiraa teitei 'a farani nô te mau rahu'a 'e te mau tôro'a (CNAM) 'e 'âpee 'o ia 'ia Porinetia nô te haamau 'i teie 'avei'a 'i te roaraa 'o te oraraa.

Nô te haamata 'i teie 'opuaraa, 'ua tia'ihia 'ia tere te rave'a 'itenati nâ roto 'i te fenu raro moana Natitua, 'e nehenehe ai 'e haamau 'i te tarena SMART POLYNESIA, 'i teie mahana 'ua ineine nô te faatere 'i teie 'opuaraa tuuhia mai 'e te CNAM.

Taipehia 'e te hô'ê haapiiraa teitei nô te numera uira, 'e farii mai teie haapiiraa nô te rahi roa 15 taure'are'a nuuhiva rao mai 'i te 30 matahiti, 'e tei 'o ia 'i te oraraa fifi (tei faaru'e anei 'i te haapiiraa, te 'imi ra anei 'i te 'ohipa).

Te vairaa 'i ni'a 'i te tereraa 'ohipa 'a te Hau 'i Matuita mâ

'I mua 'i te 'Apooraahau, 'ua vauvau te faaterehau hâpa'o 'i te Faaapiraa 'i te tereraa 'ohipa 'a te Hau, 'i te hô'ê matuturaa 'ohipa 'i ni'a 'i te feiâ rave 'ohipa 'a te hau tonohia 'i roto 'i te mau motu.

331 ti'araa 'ohipa 'i Matuita 'operehia 'i roto 'i te 11 'âmaa 'ohipa 'a te Hau. Taa'ê atu 'ia Matuita, tiauhia 'e te Tâvana Hau, 'e 8 'âmaa 'ohipa ' vai nei, te rahiraa 'ei mau 'ihi 'aore râ te arata'i nei 'i te poritita 'a te hau nô te tauturu 'i te huiraaatira. 'E piti pu a te hau (Fare Tama Hau 'e IJSPF) tei haamauhia 'i Matuita.

Tonohia mai nô te rahiraa 'e 9 346 huiraaatira 'i Matuita, 'e 3,54% 'o te huiraaatira te 'ohipa nei nâ Porinetia. 'E toru piha 'ohipa te hâpa'o nei 'e 72,2% ti'araa 'ohipa : te Faatereraa 'o

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

te Êa, te Faatereraa 'o te mau paturaa 'a te Hau, te Faatereraa 'o te Haapiiraa. Te faatereraa 'o te mau piha a te Hau tei Taiohae 'i Nuku Hiva te haamauraa, tei reira 18 ti'araa 'ohipa 'e 2 'i Hiva Oa 'e 2 'i Ua Pou.

Te mau tôro'a 'o te êa 22,4% 'o te mau ti'araa 'ohipa, tei Nuku Hiva 'e 71% 'o râtou, te 'ohipa mai ra 'i te fare ma'i Louis Rollin 'i Taiohae. Te mau tôro'a haapii tamarii, 'ei mau hâpa'o tamarii ia 'i roto 'i te mau fare ta'otoraa, 'âmui mai te feiâ 'ohipa totiare, 16,3%.

Te huru 'o te 'opereraa uira 'i Matuita

'I mua 'i te 'Apooraahau, 'ua vauvau te faaterehau 'o te Autahi, hâpa'o ato'a 'i te ito uira, 'i te vairaa 'o te ito uira 'i Matuita. 12 457 222 kwh i te matahiti.

Mai tetepa 2019 mai, hô'ê taata hâpa'o uira 'e 'ohipa nei nâ te 'âmauiraa 'oire 'o Matuita, tihepu tâ 'ava'ehia 'e te (ADEME), maoti tô na 'aravihi, 'e rave rahi 'ôpuaraa 'i ti'a 'âpî mai :

- Te tarena arata'i nô te mau ito natura. 'e ôti hope mai 'i titema 2020 ;
- Te hi'opo'araa hohonu 'i te 'ôpereraa uira 'i Matuita. 'E ôti mai i tetepa 2020 ;
- Te faitoraa 'i te uira niuhia 'i ni'a 'i te aufauraa uira, te faitoraa 'e te hi'opo'araa 'i te mau vâhi tarenaraa 'ohipa nô te faa'iti 'i te 'amuraa uira.

Te vairaa 'i te 'oire tâta'i tahi :

- Hiva 'Oa :

Tai'ohia 'e 833 tâtau 'i 2018 ra nô te hô'ê tapura faufaa matahiti 106 192 006 toata. 'E 7 taata rave 'ohipa. Te matutuhia nei te neheneheraa 'e haamau i te taviri uira 'e tere 'i te natura hou tiurai.

- Tahuata :

Nâ te mâtini tâ râtou uira fatuhia 'e te 'oire iho. 'E 216 fare te fâna'o nei 'i te uira.

- Fatu Hiva :

Nâ te 'oire iho te 'ôpereraa uira. 'E 3 mâtini uira 'e tâuira nei 'e piti kaavai Omoa 'e Hanavave.

- Nuku Hiva :

Tai'ohia na 'i 2018, piri atu 'i te 10999 fare tei fâna'o 'i te uira te moni 'e ô mai nei tei te faito 'e 147 093 520 toata. 'E 6 taata rave 'ohipa. 'Ua hi'ohia mai na te neheneheraa 'e faa'ohipa 'i te hô'ê mâtini 'e tere 'i te ito natura 'ua ôti mai na te matuturaa 'i te hope'a matahiti 'i ma'iri. Te titaaraa 'ia fâna'o a'e 'e 80% hinaarohia 'e te 'oire. Tei roto tei tuâtâpaparaa 'i te mau tau'aparauraa nô te piiraa tata'u 'o te taiete 'e faa'ohipa 'i te uru râau 'i Nuku Hiva.

- Ua Pou :

'I 2018 ra, tai'ohia, piri atu 'i te 799 fare tei fâna'o 'i te uira te moni 'i ô mai na 'e 66 693 165 toata.

- Ua Huka :

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

'I 2018, tai'ohia mai na, 'e 248 fare tei fâna'o 'i te uira nô hô'ê tapura faufaa 'e 22 020 575 toata. Hô'ê 'ôpuaraa tei ti'a mai, 'o te faa'ohiparaa 'i te ito mahana 'i ni'a 'i te tpa'o'i fare 'oire 'e te fare haapiiraa 'i Vaipa'ee. 'E haamata te faa'ohiparaa 'i tiurai

Târena 'o te mau ta'urua rima'î nô te 'âfaraa matahiti 2020

'Ua vauvau te faaterehau 'ô te Ta'ere 'e te Rima'î, 'i mua 'i te 'Apooraahau 'i te târena 'âpî 'ô te mau ta'urua rima'î nô te 'âfaraa matahiti 2020.

Nâ roto 'i te faaueraa mana 'a te Tomitera teitei 'e fârii faahou ra 'i te mau haaputuputuraa taata 'i Porinetia nei, 'e faaoti ato'a ai te faatereraa 'o te rima'î 'e 'i te mau peretiteni taatiraa, 'e te tomite 'e te mau 'âmuitahiraa, 'ia faanaho faahou 'i te mau faafâ'iteraa 'o tei faa'orehia na 'i te 'ômuaraa matahiti nei, 'e te tuu faahouraa mai 'i te tarena 'âpî nô te piti 'o te 'âfaraa matahiti 2020.

Mai te 'ôpanipaniraa 'i ravehia mai na, 'e 28 pu rima'î nô na taamotu 'e 5 'i Porinetia nei tei 'iriti faahou nô te 'oro'a 'o te mau mâmâ 'e te mau pâpâ. 11 pu te faaô mai 'i roto 'i te 'oro'a 'o te mau mâmâ 'i te 2 tae mai 'i te 7 'o tiunu nei. Hô'ê faatupuhia 'e te mau trâatiraa rima'î, turuhia 'e te faatereraa 'o te 'ohipa rima'î.

Nô te piti 'o te 'âfaraa matahiti, 'ua haamau te faatereraahau 'o te Ta'ere 'e te arutaimareva, 'i te tarena 'âpî :

- Te peho 'o te tiurai te rima'î 'e te 'ori, faaineine 'âmuihia 'e te Fare Tauhiti Nui 'e te pu 'o te rima'î ;
- Te 'oro'a Halloween 'a te rima'î, nô te 'ava'e atopa, faaineinehia mai 'e te Tomite Tahiti e te Rima Rau

Te tahi :

- Te 19raa 'o te faafa'iteraa 'a tô Tuhaa pae 'i atopa ;
- Tura'ihia atu te faafa'iteraa 'a tô Tuamotu-Maareva 'i 2021 ;
- Te faahanahanaraa 'i te 50raa 'o te faafa'iteraa 'a tô Matuita 'i novema 'i muri nei.

Nô te auraro noa 'i te mau faaueraa pâruru 'i mua 'i te Covid-19, 'e te matararaa te mau 'oti'a fenua, 'e piâ haerehia tauâ mau faaueraa nei, 'i roto 'i te mau faafa'iteraa rima'î, 'e 'o tei haamanahia 'e te pu 'o te êa. 'E faahepo ato'ahia 'ia 'ôomo 'i te mau pâruru aho, 'e te mau faaateatearaa totiare 'e te horoi tâmauraa 'i te mau rima 'i te 'uputa tomoraa, titauhia 'ia faatura te taato'araa.

Te nuuraa 'ohipa tapura raa 'i a Matuita 'i te UNESCO

'Ua vauva te faaterehau 'o te Ta'ere 'i te nuuraa 'ohipa 'o te tapuraraa 'ia Matuita 'i te Unesco. 'Ua faatere faahouhia teie tapura parau 'i 2017 ra 'e rave rahi tuatâpaparaa o tei 'ore 'i tâpae, te faaineinehia nei te hô'ê taahiraa 'âpî.

'Ia pâpû maita'i nô te faaô 'i roto 'i teie 'âpaparaa 'a te UNESCO tei te haamanaraa ia hou te matuturaaa 'a te hô'ê tomite farani. Nô teie faa-auhia 'e toru vauvauraa parau 'o te tâtatara 'i te hu'ahu'araa mau 'o te 'opuaraa. 'Ua tupu te reira 'i 2018 ra 'ohipa ravehia mai 'e te tomite a farani 'e 'ite-au nei 'i te faufaa faaherehere 'a farani nô te ao nei (CNBFPM)

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

nâ te reira 'i mana mai ai te mau rênî rarahi nô te hô'ê tuuraa 'âpî 'e te rênîraa 'i te avaei'a nô te mau matahiti 'i muri nei.

Mai te reira tai'o mahana mai, 'ua rave tuu'ore te faatereraahau 'o te ta'ere 'i te faaineineraa 'i te piti 'o te fâreireiaa.

Nô te reira faaroaraa 'ohipa mâ'imi 'e te 'ihi'ihî teimaha, 'ua tonohia mai te hô'ê tere tomitè 'aivanaa 'e te mau 'afa'i parau 'a te CNBFPM faanahohia 'i te hope'a 'o 2019 ra. 'Ua tupu maita'i te mau fâreireiaa, te mau hi'opo'araa 'i ni'a roa 'i te mau fenua 'ihipapa nô te faito 'i te tu'ati'atiraa 'o teie 'opuaraa. Nâ teie 'ohipa ôti 'i tura'i 'i te tomitè 'ia haapâpû 'i te manuiaraa 'o tei tere tomitè maoti ato'a râ te 'âpipitiraa mai te mau Tâvana 'e te mau ti'a 'o te taatiraa motu Matuita (CODIM) 'i te faatereraahau 'e te pupu 'opua.

Noa atu te fifi faatupuhia 'e te Covid-19, 'ua tâmau noa te 'ohipa 'a te pupu nô te mau aitauraa parau 'e tô farani. 'I muri 'e 'i te 'i te mau 'aitauraa parau hôpe'a nei 'e te tomitè farani, 'e 'ia au 'i te vairaa ma'i pee nei, te faaâra mai nei te faaterehau 'o te Ta'ere 'e tupu te vauvauraa tapura parau 'i te 15 'o tetepa nei, nô te faaô faahouraa 'i tâ tâtou aniraa.

'Ia fârii mai te tomitè a farani 'i te piti 'o te titauraa, 'e riro pâpu te toru 'o te taahiraa 'i te matara, faatupuhia atu ai te paturaa 'e te huiraa'atira 'o Matuita, te tarena tî'âau nô te faoti nehenehe roa 'i te tapura parau 'o te reira te tuuhia atu 'i te UNESCO, 'ia ôti mai te faotiraa 'a te Peretiteni'a te Hau Repupirita.

Pû'ohuraa manuia tô te faanahoraa tauturu « aidant fetii »

Te tauturu « aidant fetii » 'e pâhonoraa tano maita'i nô te pa'epa'e 'i te oraraa 'o te mau ruhiruhiâ 'e te huma 'ô te fenua nei. 'ua vauvau te faaterehau 'o te 'Utuâfare, 'i mua 'i te 'Apooraahau, te pu'ohuraa 'o te 'ohipa faaterehia 'i roto 'i te mau taamotu tâta'i tahi.

'Ua haapoupouhia teie faanahoraa 'o tei haamauhia nô te feiâ tapurahia 'i roto 'i te RSPF, te RNS, 'i te matahiti 2019. Nô nâ taamotu 'e pae.

Nô te nuuraa 'âpî 'o te tai'o turu tôtiare « aidant fetii », 'ua nehenehe 'i te tomitè faito 'o tei putputu 'i te 15 'o tiunu nei 'i te DSFE 'e hohora mai 'i te mau rênî faufaa roa :

- 157 aniraa tauturu tei mau mai, te rahiraa 'ua tapae 'i te faa'ohiparaa ; 'i raro mata'i tai'ohia 'e 37 taata tei fatu 'i te haapiiraa, 'e 36 'i ni'a mata'i, ' 5 'i tuamotu.
- Titauhia 12 'ava'e haapiiiraa, 'e 77 taata te toe nei 'e 'o tei tapurahia nô teie pu'etau 'i muri nei ;
- I roto 'i teie feiâ aidant fetii 88% aita 'e raveraa 'ohipa nâ mua atu, 35% nô Raro Mata'i.
- 'I mê 2020, 'i te hoperaa atu te pu'etau 'ôpanipaniraa, 'aore hô'ê aniraa 'i tapurahia ;
- 'E 'inaha, nô te mau aniraa nô Raro Mata'i 'e Matuita mâ 'e fâna'o râtou, tei te faanahoraa noa 'o te tarena, e te mau haapiiraa nô te 'ava'e tiurai 'e atete.

Vauvauraa 'o te piha 'ohipa totiare 'i Matuita mâ

'Ua vauvau te faaterehau 'o te totiare, 'i mua 'i te 'Apooraahau te piha 'ohipa totiare 'e vai nei 'i Matuita.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

'I Matuita apato'a, mai ia Too'a 'o te ra, 'e piti taata 'i te pupu 'ohipa totiare 'e 'ohipa tamau nei 'e hô'ê nô te tau popoto., 'ua rau tâ râtou 'ohipa totiare mai te 'ohipa tamarii anei.

Te mautai'oraa hope'a 'a te CPS nô titema nei, nô teie pae tuhaa fenua, 'ua tai'o 'amuihia 'e 8 947 taata, 'e 4 270 'o râtou tei roto 'i te 'afata RGSn 3 389 tei te 'afat RSPF, 587 tei te 'afata RNS 'e 701 tei roto 'i te 'afata RSS.

Te matuturaa 'i ni'a 'i te mau tauturu toti are,

- te ani rahihi mai nei 'o te feiâ 'i roto 'i nau 'âmaa 'e 3 'e 257 aniraa tei faito moni ra 'e 9 601 646 toata. Teie nô te moni rahi 'o te mâa.
- Nô nau 'afata 'e 3, 18 tauturu tauihaa fare ê 'e 37 tauturu 'ahu omono tei faataehia 'e 2 298 069 toata. E 'inaha, te tahi atu huru aniraa tauturu nô te oraraa noa, nô te utaraa, nô te tahi maa 'ohipa rii, tauhaa haapiiraa anei 'e 21 aniraa nô faito moni tauturu ra 1 510 330 toata.
- 'Inaha nei, te tauturu Aidant Fetii 'ua vai pâpû ia 'i Matuita. 'e 8 rauti tei faaineinehia 'i Nuku Hiva 'i feppure nei, 'e 7 'i tiurai 'e atete 'e 7 'i Ua Pou 'e 10 'i Hiva Oa.

Faa'âpî faahouraa 'i te Tomite faanaho êa (COS)

Te ture Fenua 'i te pae 'o te faanahoraa Êa 'i Porinetia 'o te faati'a mai nei 'i te faatureraa nô te tâ'oti'ati'a 'i te tarena 'o te Êa 'e pâpû atu ai 'i te tereraa 'o te mau rapa'auraa ma'i 'e te faanahoraa rave'a 'a te fare ma'i.

Nâ te COS 'e horo'a nei 'i te mau arata'iraa 'i ni'a 'i te tâato'araa 'o te mau aniraa faatupu fare utuuturaa ma'i, te mau rave'a rapaauraa 'aore râ te faturaa mai 'i te mau tauihaa tei'ua. 'o 'oia ato'a te fâfâhia nô ni'a 'i te faanahoraa êa.

'Ua fârii te 'Apooraahau 'i te faaueraa mana 'e faanaho faahou ra 'i te tomita COS nâ reira tô na mau mero 'e tâ na tereraa 'ohipa. Te haamau mai nei teie faa'âpîraa 'i te rahiraa 13 mero, nô te roaraa 'e 3 matahiti. Tei roto 'i teie faaueraa mana te tâato'araa 'o te mau faaueraa 'e ti'a 'ia auraro mai râtou. Te tahi 'faaotiraa 'âpî, 'o te neheneheraa 'e fâfâ 'i te mana'o tomita nâ roto 'i te 'itenati.

Tâmau noa te haamaita'iraa 'i te moni tamarii nô te feiâ 'i roto 'i te RSPF

Nâroto i teie fifi êa 'e mea pâpû 'e maraa atu-â tô na tai'o faatupuhia 'e te tâpiriraa te tahi mau taiete horo'a 'ohipa nô te 'imiraa faufaa 'a Porinetia, 'i te pae anei 'o te fâriiraa râtere 'e te paturaa fare.

Te mau tapa'o mâtâmua nô roto mai 'i te Fare Turuutaa, te faa'ite mai ra 'i te topa 'o te rahiraa parau peeraa moni 'ava'e 'i roto 'i teie nau 'âmaa 'e piti. Te rahiraa ti'araa 'ohipa tei tapurahia 'i feppure 'e eperera 2020, 'oia ho'i 10 182 ETP. 'i roto 'i nau 'imiraa rahi 'e 5, te rahiraa hora 'ohipa tei topa 15% 'i roto 'i te mau fare tapihooraa 45% nô te mau hotera e fare tâmâaraa. 'Ia hope mai te pu'etau tauturu 'e 3 'ava'e, 'e 6 anei 'ava'e tei te hur 'o te mau tihatiraa nô te fifi 'o te 'imiraa faufaa, 'o râtou tei tihatihia te horo mai 'i roto 'i te afata RSPF.

Nô te reira, 'e nô te faarav'i 'i te tauturu taa'ê nô te tomoraa haapiiraa 'i muri nei, nâ reira te mâa tamarii haapii, 'ua faaoti te 'Apooraahau 'e tauturu noa 'o ia 'i te feiâ 'i roto 'i te

'ohipa 'ore, mâ te tape'a noa 'i te haama'itai 'i te moni tamarii 'i ni'a 'i te faito 15 000 toata, 'ua haamata mai 'i mâti nei, nô te 3 'ava'e hau, 'oia ho'i nô te 'ava'e tiunu, tiurai 'e atete 'o teie matahiti.

Faanaho faahouraa 'i te mau rave'a faitoraa nô te parau tû'ite Maohi a te haapiiraa toro'a rahu'a 'o te fenua nei

Nâ roto 'i te faataupupûraa 'a te ma'i Covid-19, 'aita te faatereraa hau nô te Haapiiraa 'e te û'i 'âpî 'i nahonaho nô te faaineine 'i te tereraa 'o te mau tata'uraa 'ia-au 'i te tarena 'i haamauhia mai na. Nô te haapae 'i te teimaha 'o te feruriraa 'o te mau piahi, te mau metua 'e te mau 'orometua haapii, 'ua faaotihia e'ita te mau tata'uraa 'e tupu faahou.

Nâ roto 'i teie vairaa nei, 'ua faaoti ato'a te faatereraa Fenua, aita ato'a 'e tata'uraa nâ te haapiiraa tôro'a rahu'a, 'o tei raro a'e 'i te tî'aauraa 'a te fenua nô nau parau tû'ite 'e piti te (CPMA) 'e te (BPMA). 'Ua faa'ore ia 'O ia 'i te tata'uraa pâpa'i 'e te tau'araa parau faa-auhia nô te titau 'i teie nau parau tû'ite 'e piti.

Nâ te piha faatere 'o te mau haapiiraa 'e tî'aau mai 'i teie mau tata'uraa tapae atu ai 'i ni'a 'i te faturaa mau 'i teie mau parau tû'ite.

Te utaraa taata 'i Matuïta mâ

Tapura 'ohipa tî'aauhia 'e te faatereraahau 'o te mau paturaa 'a te hau 'e te utaraa nâ te fenua, 'i Matuïta te parau faati'a faahoro pereoo, te utaraa taata 'e te mau pātana pereoo uta (VMT).

1- Te parau faati'a faahoro pereoo

Mai to na faa'ohiparaahia mai 'i roto 'i te puta ture 'a Porinetia nâ roto 'i te hô'ê faaueraa mana 'a te 'Apooraahau nô te 11 'i mê 2016, 'o te neheneheraa 'e faahoro 'i te pereoo 'i roto noa 'i te 'oti'a purumu 'o te motu 'i reira te parau faati'a 'i te horo'araahia.

'I Matuïta, tai'ohia te nehenehe 'e faahoro 'i te pereoo uira, mai 2017 'e 2019, 'ua 'itehia te 'u'anaraa mai te huiraa-tira 'i te titau 'i teie parau faati'a. tai'ohia 'e 476 tei fatu 'i te parau faati'a faahoro pereoo VL 'e 119 nô te faahoro 'i te pereoo teimaha 'e tei 'operehia. 'Ua faatupuhia na ihoa te mau hi'opo'araa 'i o râtou iho 'e te mau muto'i farani.

2- Te utaraa taata (tamarii haapii)

Nô teie taime, tei Nuku Hiv anoa. 'o te taiete Kuee Kaipeka noa te uta nei 'i te taata 'i Taiohae 'e Taipivai-Taiohae. Nâ te piha 'a te hau (DTT) 'e tî'aau nei 'i te 'opereraa môrî tute 'ore nô te mau utaraa tamarii haapii 'i Matuïta ia-au 'i te faaotiraa 'a te tarena faa-auhia mai 'e te Faateraa 'o te haapiiraa (DGEE).

3- Te mau pātana pereoo uta tauihaa (VMT)

'E aniraa rahi teie 'i Matuïta, te pātana pereoo uta tauihaa. Tei roto teie târeni 'i te arata'iraa 'ohipa 'a te piha 'ohipa 'a te Hau 'i Mâtuita (CMQ) 'e te rave'a tano 'i te hinaaro 'o te utaraa taata 'e te tauihaa, 'ia tae mai iho râ 'o Aranui, nâ reira te mau manureva Air Tahiti.

Nâ te piha 'ohipa 'a te hau 'o te utaraa (BAT) a te DTT 'e te Tâvana hau 'o Matuïta 'e haamau nei 'i te reira, mai te 'omuaraa 'o 2020, 'e 9 hi'opo'araa tei faatupuhia 'i reira, 'e 293 taata tata'u. 'Ua 'operehia 102 parau faati'a 'e 161 pâtana utaraa tei horo'a ato'ahia.

Te rahi pâtana tei te rahiraa ato'a ia 'o te peroo 'o tei auraro 'i te mau faatureraa. Titauhia tei mau pereoo 'i te hi'opo'a tamauraa 'i te mau ono 'ava'e ato'a. nâ te pu hi'opo'a 'a te Hau te reira 'e rave.

Nô teie taime, 'e nô te pu'etau 'ôpanipaniraa 'i râterehia mai 'e te 'iriti faahouraa te mau hotera 'utuâfare te hinaaro nei râtou nei 'ia ô ato'a râtou 'i roto 'i te faanahoraa tâpupu « séjour dans les îles » â Air Tahiti nô te haamahuta faahouraa 'i tâ râtou 'imiraa, 'ua faa-au te piaha Tâvana hau 'o Matuïta 'i te reira bô te piti 'o te 'âfaraa matahiti 2020, 'e faanaho mai 'o ia 'e 3 hi'opo'araa : 'a tahi 'i te 16 tae atu 'i te 18 'o tetepa 'i Hiva Oa, 'i te 7 tae atu 'i te 9 'o atopa 'i Ua Pou 'e te 28 tae atu 'i te 30 'o atopa 'i Nuku Hiva.

Te tapura 'ohipa noa 'e ravehia 'e te Faatereraa 'o te Mau paturaa rarahi 'a te Hau nô Matuïta

Te mau 'ôpuaraa 'e ravehia mai nei 'e te Faatereraa 'o te mau paturaa rarahi 'a te Hau 'i Matuïta 'o te mau purumu, te mau uâhu te mau tahua manureva 'e te mau pâruru vaipu'e.

Te mau purumu

'I Nuk Hiva, 'e 6 tapura 'ohipa rahi '3 tei haamatahia mai na (nâ te hiti tairoto 'o Taiohae, tô Hatiheu 'e te pârururaa 'i te purumu 'i ni'a 'i Toovi, tapura faufaa 'e 635 mirioni toata, nau 'opuaraa 'e 3 'e toe nei, te araturu 'o Hatiheu, te araturu 'o Hooumi te purumu haati 'i Viihena, tapura faufaa 'e 260 mirioni toata, 'ia 'amuihia 'e 895 mirioni toata te faa'ohipahia 'i Nuku Hiva.

'I Ua Pou, te 'ohipa purumu 'e 4 tei tarenahia, 'e 3 tei haamatahia ('e 2 nô te haamaita'i 'i te purumu tae atu 'i te tahua manureva 'i Aneou tapura faufaa 'e 207 mirioni toata, 1 'o te hi'opo'araa ia 'i te uâhu 'i Haakuti, tapura faufaa 25 mirioni toata, 'e 232 mirioni te faa'ohipa 'i Ua Pou.

'I Hiva Oa, 'e 4 tapura 'ohipa purumu, 'e 3 tei haamatahia 'e 3 tîmâaraa purumu tapura faufaa 450 mirioni toata 1 paturaa hipa turaa poti 'i Hanapaoa, Motuua 'e Nahoe, tapura faufaa 20 mirioni, 'e 470 mirioni ia te faa'ohipahia 'i Hiva Oa.

'I Tahuata, 'e 'ohipa purumu ato'a 'e 2 nô te faaneheneheraa 'i te aroa 'e haamata te 'ohipa 'i tiurai nei nô te roaraa 'e 5 'ava'e, tapura faufaa 50 mirioni toata 'e 1 paturaa 'e'a turu 'i Vaitahu, tapura faufaa titauhia 'e 64 mirioni toata.

'I Fatu Hiva, 'ohipa purumu 'e 2 'e tîmâaraa purumu 'o te haamata 'i atete 2020 nô te roaraa 'e 4 'e 5 anei 'ava'e, tapura faufaa 60 mirioni toata.

Te tapura faufaa faataahia nô teie mau 'ôpuaraa 'ohipa 'i Matuïta 1, 721 miriâ toata.

Nô te mau uâhu

Nô te mau uâhu : 'e 7 tapura 'ohipa nô te tapura faufaa ra 'e 116 mirioni toata, te tâtâ'iraa 'i te pakatea 'o Omoa, Fatu Hiva, titauhia 160 mirioni toata 'e haamata te 'ohipa 'i atopa nei. 'e 7 tei tarenahia nô :

- Te huâhu 'i Aakapa 'e Hatiheu ;

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

- Te faanaho faahouraa 'i te uâhu na'ina'i 'o Taiohae ;
- Te tâtâ'iraa 'i te uâhu 'i Taipivai
- Te paturaa 'i te pahatea 'i Hane (Ua Huka) ;
- Te tâtâ'iraa 'i te pakatea i Vaipaee
- Te haamaita'iraa 'i te uâhu 'o Tahauku (Hiva Oa) ;
- Te paturaa 'i te pakatea 'i Puamau (Hiva 'Oa).
- Te tapura faufaa titauhia 'e 276 mirioni toata.

'i te pae 'o te tahua manureva

Nâ te Faatereraa 'o te Paturaa 'a te Hau te reira tuhaa :

- Te patu faahouraa 'i te fare ara 'o te tahua 'i Hiva Oa ;
- Te tâtâ'iraa 'i te tahua manu tautau 'i Taiohae ;
- Te hi'oraa mai 'i te fenua nô te hô'ê tahua tauraa 'âpî 'i Ua Pou ;
- Te faaroaraa 'i te tahua manureva 'i Ua Huka.

Titauhia nô te tâto'araa 'o teie mau tapura 'ohipa 1,12 miriâ toata.

Te mau patu pâruru vaipu'e

'I te pae 'o te paturaa pâruru vaipu'e 'i Nuku Hiva 'e Hiva Oa titauhia 'e 49 mirioni toata, 'e 3 tarena 'ohipa 'o te haamatahia i 2021 ;

- Te hiti anavai 'o Taiohae –Nuku Hiva ;
- Te paturaa 'i te tîti'a 'o te tahora 'i Tahauku – Hiva Oa ;
- Te haapaariraa 'i te hiti vai 'i Hanapaaaoa – Hiva Oa.

Nô te tâto'araa 'o te mau tapura 'ohipa, 'o tei faaineinehia nô Matuita mâ, hâpa'ohia mai te reira 'e te Faatereraa 'o te mau paturaa a te Hau, 'e nâ na ato'a 'e amo 'i te tapura faufaa faa'ohipa, tei te faito 'e 3,166 miriâ toata.

Te tuharaa faufaa faa'ohipahia 'i te motu hô'ê :

Nuku Hiva : 1,075 miriâ toata

Ua Huka : 914 mirioni

Ua Pou : 244 mirioni

Hiva Oa : 649 mirioni

Tahuata : 64 mirioni

Fatu Hiva : 220 mirioni

Te pû'ohu 3,166 miriâ toata

Te tahi, 'e tape'a ato'a mai 'i te pahî uta taata 'o tei poro'ihia nô mâtuita apatoa, 'e pahî 'o te faauta 'e 60 horopâtete 'e 'e 7 tane ferêti. 'Ua reva te piiraa tata'u, titauhia 'ia ho'i mai te reira 'i te 30 'o tiunu nei. 'E 'âvarihia 'i te hope'a matahiti 2021.

-0-0-0-0-0-

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00